

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi

LLO.410.003.02.2016
P/16/058

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/058 – Zapobieganie bezdomności zwierząt
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Piotr Rydygier, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 97972 z dnia 11 stycznia 2015 r. i nr 98008 z dnia 22 marca 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1–2, 943–944)
Jednostka kontrolowana	Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt Domowych „Przyjaciel” Zbigniew Moraczewski, Kotliska 13, kod pocztowy 99-300 Kutno ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zbigniew Moraczewski – właściciel Schroniska ² (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

Od 2012 r. następowała systematyczna poprawa warunków funkcjonowania schroniska i warunków bytowania zwierząt.

Schronisko objęte było nadzorem weterynaryjnym, a przedsiębiorca legitymował się zezwoleniem na jego prowadzenie. Określone w zezwoleniu wymagania były spełnione, z wyjątkiem braku umowy o korzystaniu z usług podmiotu posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, mimo iż usługi takie były na rzecz schroniska świadczone przez wyspecjalizowaną firmę.

Stan techniczny i wyposażenie schroniska spełniały wymogi rozporządzenia⁴, zwierzęta miały zapewnioną właściwą opiekę weterynaryjną, sprawowaną od połowy 2015 r. przez Przychodnię Weterynaryjną AS w Kutnie, właściwe warunki bytowania i były należycie traktowane. Spełnione były wymagania dotyczące opieki nad zwierzętami, wynikające z art. 9 ust 1 ustawy o ochronie zwierząt⁵. Prowadzony w schronisku wykaz zwierząt zawierał informacje wymagane § 6 ust. 2 rozporządzenia, z wyjątkiem 17 przypadków (jeden z roku 2015, a pozostałe z okresu wcześniejszego) nie spełnienia całkowicie lub częściowo wymogu § 6 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia – zamieszczenia danych osoby przekazującej

¹ Dalej: „Schronisko”.

² Dalej: „Przedsiębiorca”.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt (Dz. U. Nr 158, poz. 1657).

⁵ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2013 r., poz. 856 ze zm.).

zwierzę do schroniska. Przebywające w schronisku zwierzęta nie były elektronicznie oznakowane, ale stosowany system ewidencji umożliwiał ich identyfikację i lokalizację na terenie schroniska, w oparciu o zamieszczone na boksach identyfikatory z fotografią psa, opisem zwierzęcia, numerem identyfikacyjnym i nazwą gminy. W 2015 r. istotnie zwiększyła się liczba dokonywanych kastracji albo sterylizacji zwierząt, dokonywanych na zlecenie gmin. Istotnie zmniejszył się w 2015 r., do wysokości 22,4%, bardzo wysoki w latach poprzednich (powyżej 30%) wskaźnik śmiertelności zwierząt⁶. Gminy obciążane były fakturami zgodnie z zawartymi umowami, płaciły za zwierzęta faktycznie przebywające w schronisku, a skala stwierdzonych pomyłek, które były korygowane, była nieistotna.

Liczba dokonywanych adopcji psów z roku na rok wzrastała, od 131 w 2012 r. do 166 w 2015 r., co mogło być wynikiem m.in. akcji informacyjnej prowadzonej na temat bezdomności zwierząt. Adopcje były należycie udokumentowane.

Lokalizacja schroniska nie spełniała wymogów § 1 ust. 1 rozporządzenia, gdyż w odległości 129 m od schroniska, mniejszej niż wymagane 150 m, znajdowała się siedziba ludzka, a na terenie przyległym zlokalizowany był budynek mieszkalny właściciela.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawidłowość działań schroniska, w tym zapewnienia właściwych warunków bytowania zwierząt.

Opis stanu
faktycznego

1. Schronisko prowadzone było przez przedsiębiorcę wpisanego do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Wójta Gminy Kutno. Przedmiotem działalności gospodarczej Przedsiębiorcy było m.in. (wg Polskiej Klasyfikacji Działalności):

- 96.09.Z – Pozostała działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana (obejmuje m.in.: działalność usługową związaną z opieką nad zwierzętami domowymi oraz wylapywanie bezpańskich zwierząt);
- 75.00.Z – Działalność weterynaryjna.

Maksymalna liczba zwierząt, na jaką zostało przewidziane schronisko, określona została w raportach Powiatowego Lekarza Weterynarii w Kutnie⁷ na 500 sztuk. W latach 2012–2015 w schronisku utrzymywane były tylko psy.

Schronisko w latach 2014–2015, i nadal w roku 2016, prowadziło również działalność w zakresie wylapywania bezdomnych zwierząt na terenie gminy Kutno, której Wójt decyzją z 6 lutego 2012 r. zezwolił Schronisku na prowadzenie działalności w zakresie odławiania i transportu bezdomnych zwierząt z terenu tej gminy.

(dowód: akta kontroli, str. 9–18, 166, 257–263)

Do transportu zwierząt Schronisko wykorzystywało samochód ciężarowy Citroen, który spełniał, jak zaświadczył PLW pismem z 28 grudnia 2010 r., wymogi samochodu do transportu zwierząt domowych z zachowaniem dobrostanu przewożonych zwierząt.

Decyzją z 1 lutego 2016 r. nr 119/2016 Powiatowy Lekarz Weterynarii dopuścił, na wniosek Przedsiębiorcy z 15 stycznia 2016 r., samochód Nissan NV200 o numerze rejestracyjnym WE158KJ oraz Mazda BT–50 o numerze rejestracyjnym EKU4RT2 do używania w transporcie zwierząt z gatunku

⁶ Liczony jako stosunek sumy liczby upadków i eutanazji w danym roku do sumy stanu początkowego i liczby psów przyjętych w ciągu roku.

⁷ Dalej: „PLW”.

pies/kot na odległość przekraczającą 65 km od miejsca wysyłki, z zastrzeżeniem, że środek transportu nie może być wykorzystywany do wykonywania transportu trwającego powyżej 8 godzin. Decyzję wydano po przeprowadzeniu kontroli, w wyniku których stwierdzono, że środki transportu spełniają wymagania do transportu ww. zwierząt.

Przedsiębiorca w wyjaśnieniu z 23 marca 2016 r. stwierdził, że dotychczas nie wykonywał przewozów zwierząt na odległość powyżej 65 km.

Przedsiębiorca posiadał wydane 1 lutego 2016 r. przez PLW „Zezwolenie dla przewoźnika zgodne z art. 10 ust. 1” wymagane art. 10 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań (...).

Przedsiębiorca okazał „Licencję dla kierowców i osób obsługujących transport zwierząt” zgodną z art. 17 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r., wydaną dla Jakuba P. w 2009 r. przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Kielcach. Jakub P. nie był pracownikiem schroniska, świadczył dla niego odpłatną usługę jako kierowca.

(dowód: akta kontroli, str. 865–871)

2. Schronisko objęte było nadzorem weterynaryjnym przed wejściem w życie ustawy o ochronie zdrowia zwierząt⁸. Zostało wpisane w dniu 14 lutego 2000 r., przez PLW, do rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną i otrzymało weterynaryjny numer identyfikacyjny 10023401. Na mocy art. 89 ust. 2 ww. ustawy, Przedsiębiorca zachował prawo do prowadzenia Schroniska po wejściu ustawy w życie.

Art. 5 ust. 1 poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej⁹ stanowił, że: „Podmioty podejmujące działalność lub zajmujące się (...) prowadzeniem schronisk dla zwierząt, (...) są obowiązane zgłosić właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii zamiar rozpoczęcia działalności (...).”

Przedsiębiorca nie posiadał zachowanego zgłoszenia o zamiarze rozpoczęcia działalności, ale fakt wpisania Schroniska do rejestru przez PLW i nadanie numeru identyfikacyjnego świadczy o tym, że zgłoszenie było dokonane.

(dowód: akta kontroli, str. 5–8)

Przedsiębiorca legitymował się zezwoleniem z 1 marca 2006 r. na prowadzenie schroniska, ważnym do 1 marca 2016 r., wydanym przez Wójta Gminy Kutno – właściwego ze względu na miejsce położenia Schroniska.

(dowód: akta kontroli, str. 19–20)

Przedsiębiorca spełniał warunki prowadzenia schroniska określone w ww. zezwoleniu, a dotyczące:

- przekazywania martwych zwierząt do utylizacji zakładowi wskazanemu w zezwoleniu;
- wykorzystywania odchodów zwierzęcych do produkcji obornika;
- prowadzenia na bieżąco niezbędnych zabiegów z zakresu ochrony środowiska i ochrony sanitarnej (usługi świadczone przez firmy zewnętrzne na podstawie umów w zakresie profilaktyki zwalczanie szkodników sanitarnych, odbioru odpadów weterynaryjnych, odbioru odpadów komunalnych);

⁸ Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r., poz. 1539 ze zm.).

⁹ Dz.U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752 ze zm.

- prowadzenia dokumentacji zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości¹⁰; warunek był spełniony w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi (art. 6 ust. 1 pkt 2) – Przedsiębiorca posiadał umowę i dowody uiszczenia opłat za odbiór odpadów komunalnych.

Przedsiębiorca posiadał dowody uiszczenia opłat, wymagane ww. przepisem, za odbiór nieczystości ciekłych, nie posiadał natomiast umowy świadczącej o korzystaniu z usług gminnej jednostki organizacyjnej lub przedsiębiorcy posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, co było wymagane art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o utrzymaniu czystości. Nieprawidłowość tę przedstawiono szczegółowo na str. 20 niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli, str. 19–25, 29–41)

A. Stan techniczny i sanitarny schroniska

Ustalenia kontroli przedstawione poniżej w punktach 3–8 dokonane zostały na podstawie przeprowadzonych 13 stycznia 2015 r. oględzin z udziałem lekarza weterynarii, powołanego przez NIK w charakterze biegłego, oraz oględzin przeprowadzonych w dniu 10 lutego 2015 r. i dokumentacji schroniska.

3. Lokalizacja schroniska była niezgodna z § 1 ust. 1 rozporządzenia, gdyż w odległości 129 m od schroniska znajdowała się siedziba ludzka (budynek mieszkalny), inna niż dom Przedsiębiorcy. Minimalna wymagana odległość to 150 m. Kwestię tę przedstawiono szczegółowo na stronach 20-21 niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli, str. 364–369, 480, 491)

PLW w protokołach kontroli przeprowadzonych w Schronisku 1 kwietnia 2015 r., 16 czerwca 2015 r., 15 grudnia 2015 r. uznał, że lokalizacja schroniska spełnia ww. wymóg określony § 1 ust. 1 rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 223, 276, 351)

Teren schroniska był utwardzony i ogrodzony w sposób zapobiegający przedostaniu się zwierząt na zewnątrz, zgodnie z wymogiem § 1 ust. 2 rozporządzenia. W 2012 i 2013 r. zbiegły ze Schroniska po dwa psy w każdym roku. W latach 2014 i 2015 nie zbiegło ze schroniska żadne zwierzę.

(dowód: akta kontroli, str. 166, 364–369, 424–425)

W schronisku były wyodrębnione pomieszczenia lub boksy przeznaczone do: izolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę; utrzymywania zwierząt zdrowych, w tym osobne dla samców, samic, samic z oseskami, młodych oddzielonych od matek; wykonywania kwarantanny; separacji zwierząt agresywnych, zgodnie z wymogiem § 2 ust. 1 pkt 2, 3, ust. 2 pkt 1 i 3 rozporządzenia. Boksy przeznaczone do wykonywania kwarantanny zapewniały odizolowanie od innych zwierząt. Wyodrębniono także pomieszczenia do prac administracyjno-biurowych i przechowywania dokumentacji oraz do celów socjalnych, zgodnie z §2 ust. 1 pkt 7 i 8 rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 364–420, 424–426)

W sprawie sposobów zapewnienia bezpieczeństwa psom starym i kalekim Przedsiębiorca wyjaśnił, że psy takie umieszczane są w boksach pojedynczo lub z psami o podobnej kondycji.

(dowód: akta kontroli, str. 484–485)

¹⁰ Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2016 r., poz. 250).

4. Boksy dla zwierząt były oddzielone przegrodami, a ściany, podłogi i drzwi w pomieszczeniach i boksach wykonane były z materiałów łatwych do mycia i odkażania, niepowodujących kontuzji lub urazów u zwierząt i w sposób uniemożliwiający im ucieczkę, zgodnie z wymogami § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia.

W konstrukcji boksów nie występowały wystające ostre krawędzie, druty, mogące być przyczyną skaleczeń. Boczne ściany boksów uniemożliwiały psom sąsiadującym ze sobą okaleczanie się – wrywanie sobie łap lub ogonów. Nie było możliwości przeskakiwania górami do sąsiadujących boksów.

(dowód: akta kontroli, str. 364–420, 424–426)

5. Schronisko posiadało zdrenowany wybieg o powierzchni 383 m² (ustalanej w wyniku pomiarów dokonanych w trakcie oględzin), porośnięty trawą, pozwalający na realizację zachowań właściwych dla gatunku, zgodnie z § 5 rozporządzenia. Psy przebywające w boksach poza budynkiem były wypuszczane na ten wybieg raz na 4 dni przez około półtorej godziny. Ponadto każdy z 46 boksów zlokalizowanych w budynku posiadał własny zadaszony wybieg, o podłożu betonowym, z bezpośrednim wyjściem z boksu; które obsługa może zamknąć, nie wchodząc do boksu ani wybiegu.

Na spacerów na uwięzi (obroża i smycz) wyprowadzano psy wówczas, jeżeli osoba zainteresowana adopcją prosiła o przyzwyczajenie psa do obroży i smyczy. Spacerów te odbywały się po terenie schroniska.

(dowód: akta kontroli, str. 364–420, 424–427, 484–485)

B. Warunki przebywania zwierząt w schronisku i opieka weterynaryjna

Schronisko zapewniło właściwe warunki dla przebywających tam zwierząt.

6. Zwierzęta przebywały w pomieszczeniach lub boksach zapewniających im swobodne poruszanie się i legowisko; miały zapewniony stały dostęp do wody zdanej do picia, zgodnie z wymogiem § 4 ust. 3 rozporządzenia.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt Schronisko zapewniło zwierzętom pomieszczenia chroniące je przed zimnem, upałami i opadami atmosferycznymi; z dostępem do światła dziennego, umożliwiające swobodną zmianę pozycji ciała, odpowiednią karmę i stały dostęp do wody. Zwierzęta miały również zapewnioną osłonę od wiatru. Zgodnie z § 4 ust. 3 rozporządzenia w pomieszczeniach tych zapewniono zwierzętom swobodne poruszanie się i legowisko. Wielkość bud była wystarczająca do swobodnego położenia się w niej 2 psów. Nie zauważono sytuacji terroryzowania psów przez inne psy. Boksy posiadały drenaż odprowadzający płyny.

Stan zwierząt wskazywał na ich humanitarne traktowanie, które wymagane jest art. 5 ustawy o ochronie zwierząt. Zwierzęta nie miały ran, okaleczeń, znaczących ubytków włosa i skóry, z wyjątkiem jednego przypadku – psa Santosa, dostarczonego do Schroniska z raną na kończynie barkowej, spowodowanej stalową pętlą. Przypadek ten został udokumentowany zdjęciem RTG i zapisami o leczeniu w karcie ewidencji zwierzęcia – pies był w trakcie leczenia, a stan kończyny znacząco się poprawiał (proces leczenia tego psa opisany był również w protokole z kontroli przeprowadzonej 21 maja 2015 r. przez PLW). Nie zauważono ran u innych psów

Nie stwierdzono u psów oznak, wymienionych w art. 6 ust. 2 ustawy o ochronie zwierząt, znęcania się, zabronionego art. 6 ust. 1a tej ustawy, w szczególności:

- bicia zwierząt przedmiotami twardymi i ostrymi lub zaopatrzonymi w urządzenia obliczone na sprawianie specjalnego bólu;
- używania uprzęży, pęt, stelaży, więzów lub innych urządzeń zmuszających zwierzę do przebywania w nienaturalnej pozycji, powodujących zbędny ból, uszkodzenia ciała albo śmierć;
- złośliwego straszenia lub drażnienia zwierząt;
- utrzymywania zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania, w tym w stanie rażącego zaniedbania lub niechlujstwa, bądź w pomieszczeniach albo klatkach uniemożliwiających im zachowanie naturalnej pozycji;

Żadne psy nie były trzymane na uwięzi, co świadczy o przestrzeganiu art. 9 ust. 2 ustawy o ochronie zwierząt. Nie miały też założonych obroży ani linek. W dniu 10 lutego 2016 r. schronisko posiadało 15 smyczy, 20 obroży i 5 kagańców.

W stosunku do pracownicy schroniska uczestniczącej w oględzinach psy nie okazywały agresji, niektóre podchodziły do wejścia i pozwalały się głaskać.

(dowód: akta kontroli, str. 364–426, 484–489, 196–202, 254–256)

Zwierzęta korzystały z istniejących wybiegów, co wykazały przeprowadzone oględziny; na wybiegu porośniętym trawą widoczne były ślady właściwych dla gatunku zachowań.

(dowód: akta kontroli, str. 364–420, 426)

W okresie od 1 stycznia 2014 r. do 7 stycznia 2016 r. 35 gmin przeprowadziło w schronisku łącznie 68 kontroli warunków bytowania psów z terenu danej gminy. Żadna kontrola nie kwestionowała ilości psów i warunków ich bytowania, w tym w warunkach zimowych; jedynie w dniu 31 sierpnia 2015 r. kontrola z Urzędu Gminy Kutno odnotowała w protokole fakt zabrania ze Schroniska, przez Pogotowie dla Zwierząt z Trzcianki, 4 psów należących do tej gminy, a kontrola w dniu 2 września 2015 r. z Urzędu Gminy Leszno odnotowała zmiany skórne u 3 psów oraz u jednego psa draśnięcie pod okiem i ranę na dziąśle.

(dowód: akta kontroli, str. 26–28)

7. Pomieszczenia i wybiegi były utrzymane w czystości, tzn. posprzątane tak, że nie zalegały odchody, resztki karmy ani inne odpady. Wyłożona w boksach i budach słoma, służąca również za legowiska, była czysta i sucha. Pomieszczenia dla zwierząt były okresowo dezynfekowane, Schronisko posiadało środki do przeprowadzania dezynfekcji, przechowywane w pomieszczeniu wyodrębnionym zgodnie z §2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia. Kontrola przeprowadzona 14 stycznia 2015 r. przez PLW stwierdziła brak pisemnej procedury dotyczącej czyszczenia i dezynfekcji pojemników, którymi przewożone były uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego; zalecono opracowanie takiej procedury, co zostało przez Schronisko wykonane – okazano pisemne procedury mycia i dezynfekcji narzędzi wielokrotnego użytku, pojemników, wózków do zadawania karmy, powierzchni zmywalnych pomieszczeń i kościarki. Wykonanie powyższego zalecenia potwierdziła kontrola PLW w dniu 20 lutego 2015 r.

(dowód: akta kontroli, str. 196–202, 218–222, 364–420, 424–425)

Odchody z boksów usuwane są przez pracowników przy pomocy ściągaczek, szyp, mioteł i szczotek. Przy wymianie ściółki używane są widły.

(dowód: akta kontroli, str. 484–485)

Schronisko posiadało od 2015 r. 161 boksów (w 2014 r. 163 boksy), z tego: 46 boksów zlokalizowanych wewnątrz budynku, bez bud; 7 boksów z budami w budynku z wejściem do boksu od zewnątrz i 108 boksów z budami

w 7 tzw. wiatach. Powierzchnia boksów wynosiła od 5,4 m² do 11 m². W dużych boksach znajdowały się 2 budy a w mniejszych 1 buda.

Przeciętna liczba zwierząt w boksie¹¹ wynosiła 2,6 w 2014 r. i 2,2 w 2015 r., a wg stanu z 31 grudnia 2015 r. – 1,8 zwierzęcia w boksie.

Przepisy nie określają norm zagęszczenia zwierząt w schroniskach. W niniejszej kontroli przyjęto do oceny zagęszczenia zwierząt w Schronisku normy zawarte w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych warunków utrzymywania zwierząt laboratoryjnych w jednostkach doświadczalnych, jednostkach hodowlanych i u dostawców¹². Powierzchnia podłogi boksu przypadająca na 1 psa wynosiła w Schronisku 2,4 m² wg stanu z 1 stycznia 2014 r., 2,2 m² na 1 stycznia 2015 r. i 3,3 m² na 1 stycznia 2016 r.; kształtowała się zatem powyżej minimalnej normy powierzchni w kojcu dla psa, określonej ww. rozporządzeniem, która w przypadku psów o wadze powyżej 30 kg wynosiła 2 m².

(dowód: akta kontroli, str. 166, 424-425, 427–429)

8. W dniu rozpoczęcia kontroli Schronisko nie posiadało pisemnie określonych godzin karmienia. Przedsiębiorca oświadczył, że karmę podawano raz dziennie, między godziną 7 a 11; w szczególnych przypadkach zaleconych przez lekarza weterynarii drugie karmienie odbywało się między godziną 14 a 15; karmę suchą podawano na zlecenie lekarza weterynarii. Z ewidencji rozchodu karmy wynika, że w miesiącach zimowych karma podawana była codziennie, w pozostałym okresie zwierzęta nie otrzymywały karmy 1 dzień w tygodniu. W trakcie kontroli określono pisemnie godziny karmienia.

(dowód: akta kontroli, str. 364–369, 430–433)

W miskach podawana była tylko karma sucha, produkty kategorii III wykładane były natomiast na płytki ceramiczne, którymi pokryty był pas podłogi boksów od strony wejścia; w boksach kwarantanny całe podłogi pokryte były płytkami ceramicznymi.

Zapewniono zwierzętom wystarczającą ilość karmy, zawierającej białko zwierzęce (uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego kategorii 3 z ubojni drobiu) i węglowodany (chleb). Określone zostały przez lekarza weterynarii ilości karmy mięsnej zależnie od wielkości psa. Karma sucha i karma mokra w puszkach jest stosowana na zlecenie lekarza weterynarii.

Schronisko posiadało wyodrębnione pomieszczenie do przechowywania karmy, zgodnie z wymogiem § 2 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 218–222, 364–420, 435)

Kontrola przeprowadzona 14 stycznia 2015 r. przez PLW nie stwierdziła nieprawidłowości w zakresie dobrostanu i żywienia zwierząt. Ustalono m.in., że stosowane w karmieniu uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego są mielone z dodatkiem chleba.

(dowód: akta kontroli, str. 196–202, 218–222)

Kontrola przeprowadzona przez PLW 18 sierpnia 2015 r. stwierdziła niezgodność, polegającą na stosowaniu nieuszczelnionych (ażurowych) pojemników do składowania ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego kategorii 3, w związku z czym PLW pismem z 24 sierpnia 2015 r. wszczął postępowanie administracyjne w sprawie stwierdzenia nieprawidłowości w stosunku do wymagań zawartych w Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 142/2011 z dnia 25 lutego 2011 r. Do czasu kontroli NIK (10 lutego 2016 r.) PLW nie przekazał Schronisku żadnej decyzji ani pisma wynikających ze wszczęcia

¹¹ Średnia arytmetyczna stanu zwierząt z początku i końca roku podzielona przez liczbę boksów.

¹² Dz. U. Nr 50, poz. 368.

ww. postępowania. W toku oględzin przeprowadzonych przez NIK 13 stycznia 2015 r. stwierdzono, że nieprawidłowość została usunięta – stosowane są pojemniki szczelne (z tworzywa sztucznego).

(dowód: akta kontroli, str. 196–202, 264–271, 364–369, 414, 416, 419, 420)

9. Zwierzętami w Schronisku zajmowało się 5 osób, które były przeszkolone w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt, zgodnie z § 8 rozporządzenia. Wg stanu z 31 grudnia 2015 r. na jednego pracownika przypadało 58 psów, a wg stanu z 31 grudnia 2014 r. – 87 psów.

(dowód: akta kontroli, str. 166, 364–369, 452–455)

W sprawie ciągłości sprawowania opieki nad zwierzętami Przedsiębiorca wyjaśnił: „Do południa, na I zmianie w Schronisku znajduje się 4 pracowników i ja, z tym, że ja w godzinach przedpołudniowych wyjeżdżam również w celu przywiezienia karmy i innych sprawach związanych z prowadzeniem schroniska, co przeciętnie zajmuje mi około 3 godzin dziennie. Pracownicy przychodzą również w soboty i święta, ale w te dni ich praca ogranicza się do podania karmy, wody i niezbędnych czynności, jak posprzątania odchodów czy poprawienie słomy. W niedziele pracownicy nie pracują, chyba że zachodzi wyjątkowa konieczność, np. przy dużych mrozach, w celu podania ciepłej wody. Po południu, w nocy i w niedziele w schronisku zawsze jestem ja i córka, która jest pracownikiem Schroniska; przed wieczorem uzupełniamy wodę i ewentualnie poprawiamy ściółkę, szczeniakom i psom niedawno przyjętym – wygłodzonym dodajemy suchą karmę. W nocy schronisko jest pozamykane, nikt nie ma do niego dostępu, psy śpią i nie ma wtedy potrzeby sprawowania bezpośredniej i ciągłej opieki.”

(dowód: akta kontroli, str. 484–485)

10. W 2014 r. w Schronisku wykonano 10 kastracji albo sterylizacji psów (w 2012 r. nie przeprowadzano takich zabiegów, a w 2013 r. wykonano 15). Sytuacja uległa znacznej poprawie w 2015 r., w którym wykonano 138 zabiegów kastracji albo sterylizacji (44% w relacji do liczby 316 zwierząt przyjętych w 2015 r.). Przeprowadzenie ww. zabiegów lekarze weterynarii dokumentowali wpisem w karcie ewidencji zwierzęcia i książce leczenia zwierząt.

(dowód: akta kontroli, str. 166, 169–182, 644–790)

Analiza 28 umów zawartych z gminami¹³ wykazała, że:

- w 25 umowach postanowiono, że kastracja bądź sterylizacja wykonywane będą na zlecenie gminy i płatne zgodnie z określonym w umowie cennikiem;
- dwie umowy – z gminą Wartkowice z 23 grudnia 2013 r. (zawarta na okres 2014 r.) i z gminą Dalików z 31 grudnia 2014 r. (zawarta na okres 2015 r.), zobowiązywały Przedsiębiorcę do wykonywania kastracji oraz sterylizacji zwierząt, przebywających i przybywających do schroniska, przy braku przeciwwskazań, po upływie 14 dni od przyjęcia zwierzęcia do schroniska, za cenę określoną w umowie;
- umowa z gminą Leszno z 2 stycznia 2013 r. (zawarta na lata 2013-2015) nie zawierała żadnych postanowień ws. sterylizacji i kastracji. Spośród 10 psów wykastrowanych albo wysterylizowanych w 2014 r. 9 pochodziło z ww. gmin.

(dowód: akta kontroli, str. 46–163, 490)

¹³ Analizą objęto 14 umów na 2014 r. i 14 umów na 2015 r., spośród odpowiednio 58 i 55 umów zawartych.

W sprawie przyczyn niesterylizowania i niekastrowania wszystkich zwierząt w Schronisku, w szczególności w 2014 r., Przedsiębiorca wyjaśnił, że są to zabiegi, które nowelizacja ustawy o ochronie zdrowia zwierząt nałożyła na gminy, a nie na schroniska; Schronisko umożliwiło wykonywanie ww. zabiegów poprzez odpowiednie zapisy w umowach, ale gminy nie wywiązywały się z tego obowiązku; w wyniku prowadzonych z gminami rozmów, przy podpisywaniu umów na 2015 r., więcej gmin zdecydowało się na wykonywanie tych zabiegów i ich liczba znacząco wzrosła.

(dowód: akta kontroli, str. 481—483)

Pismem z 11 maja 2015 r. PLW zawiadomił Przedsiębiorcę o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie niespełnienia wymagań zawartych w art. 11 a ust. 4 ustawy o ochronie zwierząt, dotyczących obowiązkowej sterylizacji albo kastracji zwierząt w schroniskach. Po złożeniu przez Przedsiębiorcę zastrzeżeń, w których m.in. wskazał, że: obowiązki wynikające z art. 11a ust. 4 ww. ustawy są zadaniami własnymi gminy; sterylizacje i kastracje są wykonywane, jeżeli gmina zdecydowała się powierzyć to zadanie schronisku, PLW decyzją z 28 maja 2015 r. umorzył w całości wszczęte postępowanie administracyjne.

(dowód: akta kontroli, str. 196—202, 233—238)

11. Zwierzętom przebywającym w Schronisku zapewniono opiekę weterynaryjną, zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia.

Do 15 czerwca 2015 r. Schronisko miało zawartą umowę z 3 listopada 2013 r. z lekarzem weterynarii J.S., której przedmiotem było prowadzenie usług weterynaryjnych oraz objęcie opieką weterynaryjną zwierząt w Schronisku. Wykonawca umowy zobowiązany był m.in. do kontroli stanu zdrowia zwierząt, prowadzenia profilaktyki, leczenia chorych zwierząt, zwalczania pasożytów wewnętrznych i zewnętrznych, usypiania zwierząt zgodnie z obowiązującymi przepisami. W 2014 r. Schronisko miało również zawartą umowę z Przychodnią Weterynaryjną „AS” Paweł Zamszał z siedzibą w Kutnie o wykonywanie zabiegów sterylizacji i kastracji. Następnie ww. usługi świadczyła, na podstawie umowy z 15 czerwca 2015 r., Przychodnia Weterynaryjna „AS”.

(dowód: akta kontroli, str. 473—479)

W schronisku wyodrębnione było pomieszczenie przeznaczone do wykonywania zabiegów leczniczych i chirurgicznych oraz pomieszczenie do przechowywania produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów medycznych, zgodnie z wymogami § 2 ust. 1 pkt 1 i 4 rozporządzenia. Wyodrębnione było także w budynku ogrzewane pomieszczenie do przetrzymywania zwierząt po zabiegu. Leki, odpowiednie do potrzeb schroniska, przechowywane były w szafkach. Środki z grupy odurzających i psychotropowych przetrzymywane były w kasecie przytwierdzonej do ściany i kontrolowanej przez lekarza weterynarii. Leczenie i zabiegi były udokumentowane w książce leczenia; odpowiednie informacje o leczeniu i dokonanych zabiegach lekarze weterynarii wpisywali również do kart ewidencyjnych zwierząt.

(dowód: akta kontroli, str. 364—425)

Lekarz weterynarii prowadzący Przychodnię „AS” w sprawie czasu, w jakim sprawowana jest opieka weterynaryjna wyjaśnił, że: fizycznie on lub pracownicy Przychodni świadczyli w Schronisku usługi weterynaryjne we wszystkie dni powszednie, w godzinach przedpołudniowych, w koniecznym wymiarze czasu, przeważnie były to 3 do 4 godzin dziennie; zazwyczaj usługi świadczył jeden lekarz, korzystając z pomocy wykwalifikowanego personelu schroniska — technika weterynarii; po południu, w nocy, w soboty, niedziele i święta, lekarze

przyjeżdżali na wezwanie telefoniczne w sytuacjach nagłych (uraz, pogryzienie, przywiezienie psa po wypadku). W sprawie sposobu kontroli stanu zdrowia zwierząt oraz prowadzenia profilaktyki wyjaśnił, że: kontrola stanu zdrowia odbywała się na bieżąco; codziennie lekarz dokonywał obserwacji psów w boksach pod kątem stanu zdrowia, praktycznie każdy pies był obejrzany raz w tygodniu; poza tym dokładniejszej kontroli poddawane były psy podejrzewane przez obsługę o zmianę stanu zdrowia; prowadzona była systematyczna profilaktyka zdrowotna polegająca na odpchlaniu, odrobaczeniu, szczepieniu przeciwko wściekliźnie, czyszczeniu uszu, obcinaniu pazurów, stryżeniu w przypadku skołtunień włosa, szczepieniu szczeniąt przeciwko chorobom zakaźnym.

(dowód: akta kontroli, str. 794–796)

W trakcie oględzin przeprowadzonych 13 stycznia 2016 r. stwierdzono, że dobrze osadzony włos, brak wyłysień, ran na skórze psów świadczy o dobrej profilaktyce zwalczania pasożytów zewnętrznych. Leczenie zwierząt było dokumentowane w książce leczenia, prowadzonej przez opiekującego się schroniskiem lekarza weterynarii.

(dowód: akta kontroli, str. 424–425)

Analiza dokumentacji 118 zwierząt wykazała, że wszystkie objęte były opieką weterynaryjną.

Szczegółowa analiza 78 kart ewidencyjnych wykazała, że:

– stosowanie profilaktyki zdrowotnej polegającej na zwalczaniu pasożytów wewnętrznych i zewnętrznych udokumentowano w dokumentacji 73 psów.

– nie zostały odpchłone ani odrobaczone 3 psy: pies nr 3569 (przyjęty 2 czerwca 2015 r., adoptowany 29 lipca 2015 r.), pies nr 3691 (przyjęty 23 września 2015 r., leczony, upadek 21 grudnia 2015), pies nr 3623 (przyjęty 9 lipca 2015 r., leczony, poddany eutanazji 8 sierpnia 2015);

– odpchłone, ale nieodrobaczone zostały dwa psy: pies nr 3659, przyjęty 18 sierpnia 2015 r., został odpchlony 19 sierpnia 2015 r. i od tego dnia był leczony do dnia adoptowania go (26 listopada 2015 r.) przez lekarza weterynarii; pies nr 3717, przyjęty 19 listopada 2015 r., leczony był na atopowe pchle zapalenie skóry.

Przedsiębiorca wyjaśnił, że przekazanie do adopcji nieodrobaczonego i nieodpchlonego psa nr 3569 wyniknęło z niedopatrzenia, a brak odrobaczenia psa nr 3659, który był przewlekłe chory, spowodowany był leczeniem psa, wykluczającym podawanie leków na odrobaczenie – psa tego adoptowała osoba, będąca lekarzem weterynarii.

(dowód: akta kontroli, str. 169–182, 481–483, 644–790)

Wskaźnik śmiertelności zwierząt¹⁴ w Schronisku obniżał się z 39,3% w 2012 r., do 35,5% w 2013 r., 32,6% w 2014 r. i 22,4% w 2015 r.

(dowód: akta kontroli, str. 166, 472)

C. Ewidencja zwierząt, w tym dokumentowanie ich śmiertelności

12. Schronisko prowadziło wykaz przebywających w nim zwierząt, zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia. Wykaz prowadzony był w formie dokumentów papierowych – indywidualnych kart ewidencji zwierzęcia oraz pomocniczo w arkuszu Excel chronologicznie wpisywano przyjęcia zwierząt i niektóre dane wymagane rozporządzeniem. Każde zwierzę było zarejestrowane pod

¹⁴ Obliczony jako stosunek liczby zmarłych zwierząt (padnięcia +eutanazje) do liczby zwierząt, które przebywały w schronisku na początku roku, powiększonej o liczbę zwierząt przyjętych.

chronologicznie nadawanym numerem ewidencyjnym. Przyjęte zwierzęta były fotografowane, a fotografie wraz z opisem zwierzęcia, numerem identyfikacyjnym i nazwą gminy zawieszane były na boksie, w którym pies przebywał.

(dowód: akta kontroli, str. 791–793)

Każda z 78 badanych pozycji wykazu zawierała opis zwierzęcia, w tym informacje o oznakowaniu lub braku oznakowania, zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia, oraz datę przyjęcia do schroniska, zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia.

Przyjęcie do schroniska było dokumentowane „Protokołem przyjęcia zwierzęcia”; protokołu takiego nie sporządzono w przypadku 1 psa przyjętego w 2014 r. i 4 przyjętych przed 2014 r. Niezależnie od ww. protokołu, w każdym przypadku datę przyjęcia i nazwę gminy wpisano do karty ewidencyjnej.

Wymogu § 6 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia – zamieszczenia w wykazie imienia, nazwiska i adresu osoby przekazującej zwierzę do schroniska – nie spełniało całkowicie lub częściowo 17 pozycji z 78 badanych, co szczegółowo przedstawiono w dalszej części wystąpienia.

W kartach ewidencyjnych zwierząt zamieszczone były, zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 3 dane dotyczące kwarantanny – data jej rozpoczęcia, zgodna z datą przyjęcia, i data zakończenia. Nie był poddany kwarantannie pies nr 3598 przyjęty 25 czerwca 2015 r. z zaświadczeniami lekarza weterynarii o dokonanej 22 czerwca 2015 r. odrobaczeniu i szczepieniu przeciwko wściekliźnie (potwierdzenie naklejką ze szczepionki) oraz przeprowadzeniu sterylizacji w dniu 17 czerwca 2015 r.

(dowód: akta kontroli, str. 169–182, 659–790)

Wykaz zawierał, zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia, dane dotyczące zabiegów weterynaryjnych, wykonanie których odnotowano w 45 na 78 badanych pozycji wykazu, oraz szczepień.

Badanie dokumentowania szczepień przeciwko wściekliźnie przeprowadzono na próbie 118 pozycji wykazu. W 116 przypadkach wykonanie szczepienia potwierdzone było wklejeniem do karty ewidencyjnej naklejki ze szczepionki. W 2 przypadkach, w 2014 r., szczepienie było udokumentowane wpisem lekarza weterynarii.

(dowód: akta kontroli, str. 169–182, 644–790)

Zwierzęta przebywające w schronisku nie były oznakowane przy pomocy czipów. Dopiero zwierzęta wydawane do adopcji były znakowane czipem, co potwierdzano wklejeniem do karty ewidencyjnej i na zobowiązanie adopcyjne odpowiedniej naklejki z numerem czipa. Znakowaniu poddawane były wszystkie zwierzęta przekazywane do adopcji (również w przypadku, gdy umowa z gminą nie przewidywała takiego obowiązku). Wszystkie dokumentacje adopcyjne zawierały datę opuszczenia schroniska oraz imię, nazwisko i adres osoby, której przekazano zwierzę, zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia.

Numerzy czipów psów oddanych do adopcji wprowadzane były do bazy Identyfikacja.pl.

(dowód: akta kontroli, str. 169–182, 484–485, 644–658)

W badanych 44 przypadkach śmierci zwierząt z powodu upadku albo eutanazji zamieszczono w wykazie (w kartach ewidencyjnych) datę śmierci z podaniem przyczyny, zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 694–790)

13. W regulaminie organizacyjnym schroniska określono, że eutanazji podlegają: zwierzęta nieuleczalnie chore; zwierzęta, które nie rokują szans na skuteczne leczenie; zwierzęta w podeszłym wieku niezdolne do samodzielnej egzystencji; urodzone w schronisku ślepe mioty; zwierzęta agresywne, nierokujące poprawy.

(dowód: akta kontroli, str. 53–56)

W schronisku przebywało na początku 2012 r. 426 zwierząt, 411 na początku 2013 r., 412 na początku 2014 r., 434 na początku 2015 r. i 290 na koniec 2015 r. W kolejnych latach przyjętych było: 491 zwierząt w 2012 r., 536 w 2013 r., 477 w 2014 r. i 316 w 2015 r.

(dowód: akta kontroli, str. 166)

Przypadki uśmiercania zwierząt lekarze weterynarii odnotowywali w wykazie zwierząt – kartach ewidencji zwierząt. Lekarz weterynarii prowadzący Przychodnię „AS” wyjaśnił, że:

- Przypadki te są dokumentowane przede wszystkim w książce leczenia zwierząt, która jest własnością Przychodni, a nie schroniska, dodatkowo przypadki te są wpisywane do kart ewidencyjnych zwierzęcia; na okoliczność uśmiercania zwierzęcia w Schronisku nie są wystawiane orzeczenia lekarza weterynarii w formie odrębnego dokumentu – stwierdził, że nie jest mu znany taki obowiązek.
- Decyzję w sprawie kwalifikowania zwierzęcia do eutanazji zawsze podejmuje lekarz, po zbadaniu zwierzęcia; do eutanazji kwalifikuje się przede wszystkim zwierzęta po rozległych wielonarządowych urazach nierokujących w leczeniu, psy szczególnie agresywne, z ciężkimi schorzeniami np. nowotworów nieoperacyjnych, przy dłuższym niepowodzeniu leczenia.
- Eutanazji zawsze dokonuje lekarz przy użyciu Morbitalu (pentobarbital), po uprzednim podaniu środka uspokajającego i przeciwbólowego – Sedazinu (ksylazyna) i Biocetanu (ketamina).
- Leki stosowane do eutanazji (Morbital i Biocetan) oraz inne leki wymagające ewidencjonowania, są ewidencjonowane w dokumentacji Przychodni, zgodnie z przepisami prawa farmaceutycznego. Zapisywane są przychody leku oraz rozchody na poszczególne zabiegi eutanazji i na inne rodzaje zabiegów. Przy eutanazji psów ze Schroniska w ewidencji wpisywana jest gmina jako właściciel psa. Przychodnia wystawia dla Schroniska faktury za świadczone usługi weterynaryjne, do faktur tych przedstawiany jest załącznik z wykazem leków zakupionych w celu obsługi schroniska.
- Preparaty do odrobaczenia i szczepionki przeciwko wściekliźnie są w Przychodni ewidencjonowane w programie KlinikaXP i podlegają kontroli nadzoru Farmaceutycznego. Po stronie rozchodów dokonywane są zapisy dotyczące poszczególnych wizyt, w tym zużyte na potrzeby schroniska. Rozliczenie ze schroniskiem następuje w takiej samej formie jak w przypadku Morbitalu i Biocetanu.
- Wg zapisów w 7 książkach leczenia zwierząt (okazanych kontrolerowi w trakcie składania wyjaśnienia), w okresie od 16 czerwca 2015 r. do 17 lutego 2016 r., wykonano 7 eutanazji, do których zużyto 127 ml Morbitalu (średnio 18 ml na psa). Wcześniej, od 13 listopada 2014 r. do 15 czerwca 2015 r. wykonano 22 eutanazje, do których zużyto 490 ml Morbitalu (średnio 22 ml na psa). Z zapisów w ww. książkach wynika, że lekarze świadczyli w schronisku usługi również w soboty, niedziele i dni świąteczne.

(dowód: akta kontroli, str. 794—796)

Eutanazji poddanych zostało w latach 2012—2015 odpowiednio 35, 19, 32 i 24 zwierzęta, tj. odpowiednio 3,8%, 2%, 3,6% i 3,2% zwierząt przebywających¹⁵ w tych latach w schronisku. Liczba zwierząt padłych wynosiła odpowiednio: 325, 317, 258 i 144, tj. 35,4%, 33,4%, 29% i 19,2% zwierząt przebywających w schronisku.

Głównymi przyczynami upadków były: zagryzienia, starość, padnięcia bez objawów.

Uśpiono 5 ślepych miotów w 2012 r., 2 w 2013 r. i 1 ślepy miot w 2015 r.

Uśpienie w dniu 10 lipca 2015 r. ślepego miotu w liczbie 5 sztuk, z użyciem Morbitalu, nastąpiło na zlecenie gminy Daszyna, która dostarczyła ten miot wraz matką w dniu 9 lipca 2015 r. Wykonany zabieg został przez lekarza weterynarii odnotowany w książce leczenia zwierząt. Uśpienie ślepego miotu odbyło się zgodnie z postanowieniami programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi i zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Daszyna.

(dowód: akta kontroli, str. 166, 257—263, 445—451, 472, 880—889, 899—900, 906—912)

W raporcie PLW z wizytacji przeprowadzonej 21 maja 2015 r. przedstawiono zbiorcze dane statystyczne, w których wykazano, że liczba zwierząt padłych w 2014 r. była równa liczbie zwierząt na koniec 2014 r. i wynosiła 434, a zestawienie nie bilansowało się. W związku z powyższym ustaleniem niniejszej kontroli, Przedsiębiorca zwrócił się pismem z 25 stycznia 2016 r. do PLW o sprostowanie w raporcie za 2014 r. liczby zejść psów — stan faktyczny wyniósł 258 psów, a nie jak błędnie wykazano 434 psy.

(dowód: akta kontroli, str. 196—202, 257—263)

Porównanie liczby zejść i eutanazji wykazanych w ewidencji zwierząt z liczbą zwierząt przekazanych do utylizacji, w okresie od 1 lipca 2015 r. do 5 lutego 2016 r., wykazało, że w okresie tym oddano do utylizacji 50 zwierząt, a wg ewidencji padło lub zostało poddanych eutanazji 47 zwierząt. Różnica ta wynika z następujące niezgodności:

- po odebraniu zwłok 13 lipca 2015 r. nastąpiły 2 zejścia w dniach 20 lipca i 21 lipca 2015 r., a odebrano 22 lipca 3 martwe zwierzęta i 25 lipca 1 martwe zwierzę;
- po odebraniu zwłok 6 sierpnia 2015 r. nastąpiły 4 zejścia albo eutanazje w dniach 8 i 11 sierpnia 2015 r., a 12 sierpnia odebrano 6 martwych zwierząt.

Przedsiębiorca wyjaśnił, że różnice powyższe spowodowane były oddaniem do utylizacji podrzuconych pod bramę schroniska 2 martwych psów oraz 2 martwych znalezionych w rowie niedaleko schroniska.

Ponadto po odebraniu zwłok 12 października 2015 r. nastąpiły dwa zejścia w dniach 28 i 30 października, a 3 listopada odebrano 1 zwierzę; Przedsiębiorca wyjaśnił, że prawdopodobnie w 1 worku znajdowały się dwa małe psy, a odbierający zapisał to jako jednego psa o wadze 15 kg.

(dowód: akta kontroli, str. 614—637)

Zgodnie z wymogiem § 3 rozporządzenia, schronisko posiadało chłodnię do czasowego przetrzymywania zwłok zwierzęcych.

(dowód: akta kontroli, str. 364—369, 417, 418)

Z okazanych przez Przedsiębiorcę dokumentów i informacji udzielonej przez PLW wynika, że Inspekcja Weterynaryjna interesowała się przyczynami

¹⁵ Liczba zwierząt przebywających w schronisku na początku roku zwiększona o liczbę zwierząt przyjętych w trakcie roku.

wysokiej śmiertelności psów stwierdzonej w trakcie przeprowadzonych w Schronisku kontroli.

Nadmierną upadkowość w 2012 i 2013 r. wskazano jako nieprawidłowość w sprawozdaniu Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii z kontroli doraźnej nadzoru PLW nad Schroniskiem, przeprowadzonej 23 października 2013 r. Kontrolę tę przeprowadzono na polecenie Głównego Lekarza Weterynarii, w związku ze skargą na sposób prowadzenia nadzoru nad Schroniskiem.

Wojewódzki Inspektorat Weterynarii przeprowadził w dniu 17 listopada 2014 r. kontrolę u PLW, w trakcie której dokonano oględzin Schroniska. Kontrolę przeprowadzono w związku z anonimową skargą Przyjaciół Bezdomnych Zwierząt na niewłaściwą opiekę nad zwierzętami. W sprawozdaniu (z 25 listopada 2014 r.) z ww. kontroli kontrolujący ocenili, że duża ilość zagryzień psów (124 zagryzienia od 1 stycznia do 17 listopada 2014 r.) może wskazywać na niezachowanie warunków dobrostanowych zwierząt. Stwierdzili ponadto, że hałas dobiegający od przebiegającej w pobliżu autostrady A1, nieposiadającej ekranów akustycznych, działa stresogennie na psy przebywające w schronisku, co mogło być przyczyną zwiększonej liczby zagryzień.

W piśmie z 18 listopada 2014 r. PLW informował WLW, że na przełomie lat 2011–2012 pod wpływem napływających skarg Komenda Powiatowa Policji w Kutnie, pod nadzorem Prokuratury Rejonowej w Kutnie, rozpoczęła postępowanie sprawdzające w sprawie znęcania się nad zwierzętami – w połowie 2012 r. sprawa została umorzona.

Na żądanie PLW Przedsiębiorca oraz lekarz weterynarii, sprawujący wówczas opiekę weterynaryjną w Schronisku, pismami z 18 listopada 2014 r., udzielili wyjaśnień w sprawie przyczyn upadków zwierząt.

Lekarz weterynarii jako przyczyny upadków wskazał: starość; przewlekłe schorzenia, nierokujące poprawy; agresję zdziczałych psów (zagryzienia); bliskość i intensywność prac ziemnych wykonywanych przez ciężki sprzęt przy budowie autostrady. Jako podjęte środki zapobiegające wymienił: selekcję agresywnych i niebezpiecznych psów; oddzielenie, nawet wzrokowe, psów od suk; zwiększenie dawki pokarmu, wsluchiwanie się w sugestie kontrolujących.

Przedsiębiorca wskazał następujące przyczyny wysokiego odsetka padnięć psów w Schronisku w latach 2012 - 2014:

- intensywne całodobowe prace w latach 2012–2014 przy budowie autostrady A1 w bezpośrednim sąsiedztwie schroniska (z wielokrotnieniem ruchu ciężkiego sprzętu, sygnały dźwiękowe, intensywne prace ziemne), co powodowało wzrost agresywności wśród zwierząt; po zakończeniu tej inwestycji w 2014 r., nastąpił spadek agresywności;
- duża ilość zwierząt w zawansowanym wieku, ze znikomymi szansami na adopcję, dożywa swoich lat w schronisku;
- zwierzęta pochodzące z obsługiwanych przez Schronisko terenów, przede wszystkim leśnych i wiejskich, mają często negatywne doświadczenie w kontaktach z człowiekiem, były członkami watach o ustalonej hierarchii, polowały, a po trafieniu do schroniska przejawiają znaczną agresję.

W złożonym w toku niniejszej kontroli wyjaśnieniu w sprawie wysokiej śmiertelności zwierząt, Przedsiębiorca wskazał przyczyny wymienione w ww. wyjaśnieniu z 18 listopada 2014 r., a ponadto stwierdził, że:

- Nie prowadził odrębnej ewidencji upadków i eutanazji dla poszczególnych miesięcy.
- W latach 2012–2014 w umowach z gminami nie były określone limity zwierząt, jakie Schronisko jest w stanie przyjąć; ilość kierowanych do

Schroniska psów powodowała duże zagęszczenie zwierząt w boksach; wystąpił do gmin o wstrzymanie lub kierowanie do schroniska zwierząt w szczególnych wypadkach (pogryzienia, urazy, matki z młodymi), ale bez pozytywnego odzewu. Starano się o bardziej uważny dobór zwierząt w boksach; pozytywny skutek odnosiło podawanie psom kości wołowych, ale PLW zabronił tego.

- Nie zdawał sobie sprawy z niskiej jakości opieki weterynaryjnej jaką oferował poprzedni lekarz weterynarii; gabinety weterynaryjne w Kutnie nie były zainteresowane współpracą ze schroniskiem; po podpisaniu w połowie czerwca 2015 r. umowy z Gabinetem Weterynaryjnym „AS” śmiertelność znacznie się obniżyła. W okresie od 1 stycznia do 15 czerwca 2015 r. wystąpiło 99 upadków i 17 eutanazji, a od 16 czerwca do 31 grudnia 2015 r. 45 upadków i 7 eutanazji.

Wojewódzki Lekarz Weterynarii, po kontrolach przeprowadzonych u PLW 17 listopada 2014 r. oraz 1 kwietnia 2015 r., w zaleceniach pokontrolnych podniósł problem zbyt wysokiej upadkowości psów i zobligował PLW do wzmożenia nadzoru weterynaryjnego. W dniu 11 grudnia 2015 r. Wojewódzki Inspektorat Weterynarii przeprowadził kontrolę u PLW w zakresie nadzoru nad Schroniskiem, w ramach której dokonano oględzin Schroniska. W wystąpieniu pokontrolnym z 26 stycznia 2016 r. Wojewódzki Lekarz Weterynarii odniósł się m.in. do problemu wysokiej upadkowości psów. Stwierdził m.in., iż: w efekcie działań Inspekcji Weterynaryjnej od drugiego kwartału 2015 r. wystąpił stopniowy spadek liczby padłych psów w schronisku; wskaźniki upadkowości w drugim półroczu (do listopada) są na akceptowalnym poziomie, poniżej średniej upadkowości odnotowywanej w schroniskach krajowych w ostatnich latach.

W kolejnych miesiącach 2015 r. (od stycznia do listopada) liczba padłych psów wynosiła: 30, 20, 35, 15, 12, 13, 12, 6, 8, 5, 2.

W dniu 16 marca 2015 r. w schronisku padło nagle 20 psów, co było wynikiem spożycia preparatów gryzoniodobójczych, których obecność – rozrzucenie luzem w budynku schroniska i korytarzach między kojcami stwierdziła przeprowadzona przez PLW kontrola. W związku z powyższym PLW złożył do Prokuratury Rejonowej w Kutnie zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, a po zatwierdzeniu przez Prokuratora postanowienia o umorzeniu dochodzenia, złożył do Sądu Rejonowego zażalenie na ww. postanowienie. PLW oświadczył 23 marca 2016 r., że wg posiadanych przez niego informacji sprawa nie została jeszcze ostatecznie rozstrzygnięta.

(dowód: akta kontroli, str. 196–202, 863–864, 870–942)

14. PLW w okresie 2014-2016 (do 31 stycznia 2016 r.) przeprowadzał w Schronisku:

- kontrole zgodności z przepisami Unii Europejskiej; kontrole te obejmowały m.in. ocenę warunków ogólnych, warunków weterynaryjnych wymaganych dla magazynów surowca i gotowego produktu oraz warunków transportu ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego;
- kontrole spełnienia przez Schronisko wymagań określonych ustawą o ochronie zwierząt, ustawą o ochronie zdrowia zwierząt i rozporządzeniem.

Kontrole z 22 maja 2014 r., 6 czerwca 2014 r., 4 listopada 2014 r., (w protokole z 4 listopada odnotowano wykonanie remontu w schronisku, w tym pomieszczeń do opieki weterynaryjnej), 14 stycznia 2015 r., 20 lutego 2015 r., 28 kwietnia 2015 r., 21 maja 2015 r. (w protokole opisano m.in. proces leczenia

psa Santosa z trudno gojącą się raną na przedniej prawej łapie) nie wykazały nieprawidłowości i nie wydano zaleceń.

Realizację zaleceń z 17 listopada 2014 r. (uzupełnienie słomy i uzupełnienie rejestru szczepień przeciwko wściekliczności) potwierdziła kontrola w dniu 10 grudnia 2014 r.

Kontrola przeprowadzona w dniu 14 stycznia 2015 r. potwierdziła usunięcie nieprawidłowości wykazanych w dniu 10 grudnia 2014 r. (brak badań losowo pobieranych próbek karmy, niewłaściwe ułożenie podłogi w magazynie, przewożenie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego bez dokumentu handlowego).

W dniu 1 kwietnia 2015 r. zalecono: wyłożenie słomy w budach w boksach kwarantanny (odnotowano oświadczenie Przedsiębiorcy, że w budach pod płytą podłogową znajduje się izolacja ze styropianu), oddanie do utylizacji przeterminowanych produktów leczniczych będących w posiadaniu lekarza weterynarii opiekującego się zwierzętami, rozdzielanie dwóch psów przebywających w jednym boksie kwarantanny, usunięcie rozrzuconych środków gryzoniobójczych. Zalecenia powyższe zostały wykonane.

W protokole kontroli z 5 maja 2015 r. przeprowadzonej przez PLW, odnotowano omówienie z Przedsiębiorcą zagadnień dotyczących nieprawidłowości, wykazanych w protokołach kontroli przeprowadzonych od listopada 2014 r. do kwietnia 2015 r. oraz w sprawozdaniu z kontroli przeprowadzonej przez Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w dniu 1 kwietnia 2015 r.

Po powiadomieniu Przedsiębiorcy o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie stwierdzonych nieprawidłowości w Schronisku, PLW decyzją z 13 maja 2015 r. nakazał:

- 1) przeprowadzanie kwarantanny w wyodrębnionych pomieszczeniach lub boksach do tego przeznaczonych (w związku ze stwierdzonym przebywaniem dwóch psów w jednym boksie kwarantanny oraz przebywanie dwóch psów poddanych kwarantannie w boksach (pojedynczo) pod wiatą przeznaczoną dla zdrowych zwierząt);
- 2) zapewnienie właściwych warunków dobrostanowych na wybiegach (w związku z agresywnymi zachowaniami psów i wysokim wskaźnikiem padnięć);
- 3) rzetelne prowadzenie dokumentacji w zakresie wykazu zwierząt przebywających w schronisku (w związku ze stwierdzeniem: niezachowania rzetelności w dokumentowaniu przyczyn padnięć zwierząt, rozbieżnych dat dokonania eutanazji pomiędzy książką leczenia a wykazem zwierząt poddanych eutanazji, niepodania w czterech przypadkach przyczyn eutanazji, rozbieżności w zakresie dokumentacji dotyczącej liczby przekazanych do utylizacji zwłok padłych i zagryzionych zwierząt w stosunku do wykazu zgonów i padnięć);
- 4) sprawowanie należytej opieki lekarsko-weterynaryjnej (w związku z wykryciem przeterminowanych środków leczniczych w gabinecie weterynaryjnym);
- 5) sprawowanie takiej opieki nad zwierzętami przebywającymi w schronisku, aby w wyodrębnionych pomieszczeniach lub boksach zapewnić separację zwierząt agresywnych (w związku z agresywnymi zachowaniami psów i wysokim wskaźnikiem padnięć).

W wyniku kontroli przeprowadzonej 16 czerwca 2015 r. uznano za wykonane nakazy z punktów 1 i 4 decyzji z 13 maja 2015 r.

Po rozpatrzeniu odwołania od ww. decyzji, Wojewódzki Lekarz Weterynarii decyzją z 8 lipca 2015 r.) uchylił zaskarżoną decyzję PLW z 13 maja 2015 r. w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia.

PLW decyzją z 20 sierpnia 2015 r., po przeprowadzeniu 16 czerwca 2015 r. kontroli, umorzył w całości postępowanie zakończone ww. decyzją z 13 maja 2015 r. Uznane za niewykonane nakazy nr 2, 3 i 5 stały się przedmiotem nowego postępowania administracyjnego wszczętego pismem z 26 czerwca 2015 r.

Decyzją z 7 sierpnia 2015 r. PLW nakazał wstrzymanie działalności Schroniska poprzez zakazanie przyjmowania nowych zwierząt do czasu spełnienia określonych w decyzji wymagań weterynaryjnych – nakazał usunięcie, w terminie 2 miesięcy od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna w toku instancji, stwierdzonych w trakcie kontroli uchybień poprzez:

- a) prowadzenie wykazu zwierząt przebywających w schronisku na bieżąco i uzupełnienie ww. wykazu o następujące elementy:
  - dane dotyczące przeprowadzonych szczepień i zabiegów weterynaryjnych
  - datę śmierci z podaniem przyczyny
- b) zapewnienie w pomieszczeniach bądź boksach zwierzętom warunków swobodnego poruszania się i legowiska eliminującego zjawisko konkurowania wśród zwierząt,
- c) utrzymywania samic i samców oddzielnie
- d) wyodrębnienie w schronisku dla zwierząt pomieszczeń przeznaczonych do:
  - izolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę,
  - przechowywania środków dezynfekcyjnych,
  - do celów socjalnych,
  - do wydawania zwierząt ze schroniska,
  - utrzymywania młodych oddzielonych od matek,
- e) wyodrębnienie w schronisku pomieszczeń lub boksów zapewniających separację zwierząt agresywnych w wystarczającej, właściwej dla schroniska ilości,
- f) usunięcie na drzwiach boksów w pawilonie głównym ostrych elementów okratowania, mogących powodować kontuzje lub urazy,
- g) przedstawienie dowodu na okoliczność spełnienia przez wodę przeznaczoną do pojenia zwierząt wymagań wody zdatnej do picia,
- h) prowadzenie książki kontroli weterynaryjnej, do której są wpisywane zalecenia urzędowego lekarza weterynarii.

Po rozpatrzeniu wniesionego przez przedsiębiorcę odwołania, Wojewódzki Lekarz Weterynarii decyzją z 15 października 2015 r. uchylił decyzję PLW z 7 sierpnia 2015 r. w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia. Do czasu kontroli NIK (10.02.2016 r.) PLW nie przekazał Schronisku decyzji po ponownym rozpatrzeniu ww. sprawy.

W toku przeprowadzonych przez PLW następnym kontroli warunków bytowania zwierząt: 3 września 2015 r., 15 grudnia 2015 r. (wspólnie z przedstawicielem Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii i Prezesem Łódzkiego Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami) i 7 stycznia 2016 r., nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości i nie wydano zaleceń.

W dniu 29 września 2015 r. zalecono oznakowanie wejścia do pomieszczenia na środki dezynfekcyjne. Oględziny przeprowadzone przez NIK w dniu 13 stycznia 2016 r. wykazały, że zalecenie zostało wykonane.

(dowód: akta kontroli, str. 196–361)

D. Wykorzystanie środków z budżetów gmin.

15. Schronisko świadczyło usługi przetrzymywania psów dla 57 gmin w 2014 r., 54 gmin w 2015 r. i 40 gmin w styczniu 2016 r. W umowach z gminami określone były stawki dobowe za utrzymanie zwierzęcia, w wysokości brutto: 7,35–7,90 zł w 2014 r., 7,55–7,90 zł w 2015 r. i 7,30 zł – 8,00 zł w 2016 r. Gminy zapłaciły za utrzymanie psów w schronisku: 1.152 tys. zł w 2014 r., 1.151 tys. zł w 2015 r. i 68 tys. zł w styczniu 2016 r. Ponośzone przez gminy wydatki na rzecz schroniska pozwalały na utrzymanie zwierząt.

(dowód: akta kontroli, str. 800, 807, 808)

Analiza próby 28 umów (po 14 z 2014 r. i 2015 r.) we wszystkich przypadkach potwierdziła stosowanie ww. dobowych stawek za utrzymanie jednego zwierzęcia w schronisku.

(dowód: akta kontroli, str. 46–163)

16. Wg przedstawionych przez Przedsiębiorcę danych, dzienny koszt utrzymania jednego psa w schronisku wynosił 3,73 zł brutto w 2014 r. i 6,14 zł brutto w 2015 r. Wzrost dziennego kosztu utrzymania spowodowany był m.in. zwiększeniem kosztów wyżywienia o 4 tys. zł, kosztów kastracji i sterylizacji o 21 tys. zł, wydatków na środki weterynaryjne, czipy i leki o 15 tys. zł, innych kosztów o 194 tys. zł oraz zmniejszeniem się średniej liczby psów w roku o 61.

(dowód: akta kontroli, str. 807–808)

17. Ewidencję księgową schroniska prowadzi w formie księgi przychodów i rozchodów podmiot zewnętrzny na podstawie zawartej umowy. Przychody pochodziły z tytułu zawartych umów z gminami. Schronisko nie otrzymało dotacji ani darowizn pieniężnych.

(dowód: akta kontroli, str. 801–807)

Szczegółowym badaniem objęto rozliczenia i dokumentację dotyczącą psów z gminy Świnice Warckie. Według dokumentacji w schronisku przebywało 1 stycznia 2014 r. 6 psów z tej gminy; oględziny przeprowadzone 12 lutego 2016 r. wykazały obecność 7 psów, co było zgodne z ewidencją. Pomiędzy ww. datami przyjęto 15 psów, wystąpiło 5 padnięć (wszystkie do 7 lutego 2015 r.) i 9 adopcji, nie dokonywano eutanazji. Dokumentacja zwierząt zawierała dane identyfikacyjne zwierzęcia (numer ewidencyjny, opis zwierzęcia, na boksach wywieszane identyfikatory z opisami i fotografiami psów), daty przyjęcia, datę upadku lub adopcji, dane podmiotu adoptującego. Rozliczenia finansowe z gminą prowadzone były w 2014 i 2015 r. zgodnie z zawartymi umowami, gmina płaciła za zwierzęta, które faktycznie przebywały w schronisku; opłaty naliczono od dnia przyjęcia, nie pobierano opłat za zwierzęta padłe lub oddane do adopcji.

Kontrola wykazała, że w fakturze z 2 lutego 2016 r. wykazano 31 dni pobytu psa nr 3674, który był adoptowany 11 stycznia 2016 r. W toku kontroli Schronisko wystawiło 18 lutego 2016 r. fakturę korygującą na kwotę o 154 zł niższą. Powyższy błąd Pani K.P. wyjaśniła pomyłką, wynikającą z pośpiechu spowodowanego większym niż zazwyczaj obciążeniem pracą, spowodowanym koniecznością wykonywania wielu czynności dla potrzeb prowadzonej kontroli NIK; stwierdziła również, że w przeszłości parokrotnie zdarzyły się tego typu pomyłki, ale zawsze zostały ujawnione przy wystawianiu faktur za kolejny miesiąc i wówczas faktura była korygowana.

(dowód: akta kontroli, str. 492 – 613)

Schronisko nie otrzymało darowizn w postaci sprzętu AGD ani darowizn pieniężnych. Otrzymało darowizny w postaci karmy o szacunkowej wartości 1,2 tys. zł w 2014 r. i 1,3 tys. zł w 2015 r.

(dowód: akta kontroli, str. 807)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Do czasu kontroli NIK Przedsiębiorca nie posiadał pisemnej umowy o odbiorze ze Schroniska nieczystości ciekłych przez firmę Tönsmeier Centrum sp. z o.o. z siedzibą w Kutnie, która te nieczystości faktycznie odpłatnie odbierała. Obowiązek posiadania takiej umowy wynikał z warunku określonego w decyzji nr OŚ.s.7080-5/2006 Wójta Gminy Kutno z dnia 1 marca 2006 r., zezwalającej na prowadzenie schroniska. Warunkiem tym było prowadzenie dokumentacji zgodnie z art. 6. ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości, który m.in. stanowił:
„Art. 6. 1. Właściciele nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych, (...) wykonując obowiązek określony w art. 5 ust. 1 pkt 3b, są obowiązani do udokumentowania w formie umowy korzystania z usług wykonywanych przez:
1) gminną jednostkę organizacyjną lub przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych (...)
- przez okazanie takich umów i dowodów uiszczania opłat za te usługi.”
Przedsiębiorca wyjaśnił, że brak umowy z odbierającą nieczystości płynne firmą Tönsmeier Centrum sp. z o.o., która dokonywała odbioru na zgłoszenie telefoniczne, wynikał z niedopatrzenia. W toku kontroli, w dniu 27 stycznia 2016 r., Przedsiębiorca zawarł umowę z ww. firmą o odbiór nieczystości płynnych.

(dowód: akta kontroli, str.19–20, 41–45)

2. Na 78 badanych pozycji wykazu zwierząt w 17 przypadkach (w tym jednym z roku 2015, a pozostałych z okresu wcześniejszego) nie spełniono całkowicie lub częściowo wymogu § 6 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia — zamieszczenia w wykazie imienia, nazwiska i adresu osoby przekazującej zwierzę do schroniska. Żadnych z ww. danych nie zapisano w przypadku 5 psów; brak adresu stwierdzono w 10 pozycjach; brak imienia i nazwiska, a jedynie nieczytelny podpis, stwierdzono w przypadku psa nr 3345 dostarczonego w 2014 r. przez Straż Gminną i psa nr 3598 dostarczonego w 2015 r. przez stowarzyszenie.

(dowód: akta kontroli, str. 169–182, 659–790)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że w 2000 r., w którym schronisko zostało zarejestrowane, przepisy prawa nie określały minimalnej odległości schroniska dla zwierząt od innych obiektów, nie zostało bowiem wówczas jeszcze wydane rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy prowadzeniu schronisk dla zwierząt, do wydania którego Minister był zobowiązany przepisem art. 5 ust. 4 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej¹⁶.

Obecnie obowiązujące rozporządzenie w § 1 ust. 1 stanowi m.in., że schronisko dla zwierząt powinno być zlokalizowane w miejscu oddalonym co najmniej o 150

¹⁶ Patrz: przypis 9.

m od siedzib ludzkich. Kontrola wykazała, że w odległości mniejszej niż 150 m od schroniska znajduje się budynek mieszkalny Przedsiębiorcy. Odległość pomiędzy schroniskiem a najbliższym domem mieszkalnym, innym niż dom Przedsiębiorcy, wynosiła 129 m; pozostałe siedziby ludzkie w Kottliskach znajdowały się w odległościach od schroniska co najmniej dwukrotnie większych. W odległości od schroniska mniejszej niż 150 m nie znajdują się żadne inne obiekty spośród wyszczególnionych w § 1 ust. 1 rozporządzenia. Właściciel nieruchomości pod adresem Kottliska 14, położonej naprzeciwko Schroniska, po drugiej stronie drogi, w toku kontroli złożył oświadczenie, że pomiędzy jego domem a schroniskiem zlokalizowany jest dom i zabudowania gospodarcze właściciela Schroniska oraz że działalność Schroniska nie stanowi dla niego żadnej uciążliwości.

(dowód: akta kontroli, str. 364–369, 480, 491)

2. Adopcje zwierząt

Opis stanu faktycznego

1. Analiza próby 28 umów zawartych z gminami wykazała, że w 27 umowach określono, w załączniku będącym regulaminem Schroniska, obowiązki i reguły adopcji zwierząt:

- przekazywanie zwierząt do adopcji wyszczególniono jako jedno z podstawowych zadań Schroniska;
- do adopcji przeznaczone są zwierzęta nieodebrane ze Schroniska w terminie 14 dni od ich dostarczenia, o ile ich stan na to pozwala;
- Schronisko przeznacza zwierzęta do adopcji po ich zaszczepieniu i oznaczeniu;
- osoba adoptująca powinna okazać się aktualnym dokumentem tożsamości i powinna zapewnić zwierzęciu odpowiednie warunki wskazane w przepisach;

Kontrola dokumentacji 50 adoptowanych zwierząt wykazała, że ww. wymagania były przestrzegane. W jednym tylko przypadku nie zachowano ww. 14 dniowego terminu; szczeniak nr 3048 w wieku 2 miesięcy, został przywieziony z gminy Leszno 10 marca 2014 r. i w tym samym dniu adoptowany przez osobę z tej gminy.

Umowa z gminą Leszno ws. adopcji zawierała jedynie postanowienie, że zleceniobiorca zobowiązał się do prowadzenia adopcji.

W żadnej z 28 umów nie określono premii dla Schroniska za udaną adopcję.

W umowach z gminą Wartkowice i gminą Dalików Przedsiębiorca zobowiązany został do bezpłatnego czipowania bezdomnych zwierząt kierowanych do adopcji, w pozostałych 26 badanych umowach zobowiązanie takie nie występowało; w regulaminie organizacyjnym, stanowiącym załącznik do umów, zapisano natomiast, że schronisko przeznacza do adopcji zwierzęta po ich oznakowaniu, jeżeli jest to wymagane.

(dowód: akta kontroli, str. 46-163, 169-182)

2. W badanej próbie 28 umów, w 27 wyszczególniono, jako jedno z zadań Schroniska, prowadzenie w miarę możliwości działalności informacyjnej i popularyzacyjnej w zakresie adopcji.

Schronisko prowadziło w szkołach i przedszkolach akcje informacyjne na temat bezdomności zwierząt i promujące adopcję. Komendant Straży Miejskiej w Kutnie oświadczył, że od 2014 r. uczestniczył w takich spotkaniach na terenie miasta Kutna, a ich tematem było przybliżenie problemu bezdomności zwierząt,

należytej opieki nad zwierzętami, zachowanie zasad bezpieczeństwa w kontaktach ze zwierzętami oraz przekazywanie aktualnych przepisów prawnych dotyczących opieki nad zwierzętami. Schronisko posiadało pisma 3 szkół i 3 przedszkoli potwierdzające taką działalność schroniska, np. Szkoła Podstawowa nr 3 w Gostyninie potwierdziła współpracę ze schroniskiem w latach 2011-2015, w tym podjęcie akcji adopcji psów. Przedsiębiorca wyjaśnił, że: zdjęcia i opisy psów przesyłane są drogą elektroniczną do właściwych gmin, które umieszczały je na swoich stronach internetowych i tablicach ogłoszeń; gminy były zaopatrzone przez Schronisko w plakaty promujące adopcje psów ze Schroniska; fundacje: Wzajemnie Pomocni, Molossy Adopcje, Człowiek i Pies wspomagały Schronisko w adopcjach; w latach 2012–2015 w szkołach i przedszkolach prowadzono akcje polegającą na dostarczaniu zdjęć adopcyjnych psów z opisem i informacją na temat adopcji, a uczniowie szukali dla psa domu; zdjęcia psów do adopcji emitowała telewizja regionalna jak i lokalna prasa internetowa; w schronisku przyjmowane były wycieczki, podczas których dzieci oglądały zwierzęta, mogły porozmawiać z pracownikami i zrobić zdjęcia ze zwierzętami.

(dowód: akta kontroli, str. 461–467, 468–470)

W sprawie przyczyn braku dostępu wolontariuszy do Schroniska Przedsiębiorca wyjaśnił, że: zgodnie z art. 42 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, nie może realizować wolontariatu na terenie Schroniska; podjął próbę podpisania umowy z organizacją pro zwierzęcą (Łódzkim Towarzystwem opieki nad Zwierzętami), aby realizować wolontariat poprzez taką umowę, jednak organizacja ta nie była zainteresowana współpracą ze Schroniskiem; na terenie Kutna nie działa żadna fundacja ani stowarzyszenia pro zwierzęce, więc nawiązanie jakiegokolwiek współpracy z takimi podmiotami jest utrudnione ze względu na odległość.

(dowód: akta kontroli, str. 468, 471)

Dla odwiedzających Schronisko czynne jest od godziny 11 do 15, oprócz czwartków i niedziel. Informacja o tym zamieszczona jest na stronie internetowej schroniska; tablica z taką informacją wywieszona jest również obok wejścia na teren schroniska.

(dowód: akta kontroli, str. 426, 456)

Schronisko skorzystało z możliwości propagowania adopcji przez internet. Na stronie www.przyjaciel.kutno.pl prezentowane są m.in. fotografie psów do adopcji, ich numery identyfikacyjne i opis zwierzęcia. Strona nie zawierała informacji o psach nowo przybyłych. Przedsiębiorca wyjaśnił, że: fotografie psów nowo przybyłych nie są umieszczane na stronie internetowej ze względu na ich stan zdrowia i wygląd zewnętrzny (wychudzenie, rany, zakleszczenie, zmechacona i zabrudzona sierść); kilka lat temu zdjęcia takie były zamieszczane, jednakże schronisko było atakowane przez społeczność za znęcanie się nad zwierzętami i skrajne zaniedbywanie ich; w przypadku zgłoszenia się prawdopodobnego opiekuna – proszone jest o wysłanie fotografii psa na adres mailowy schroniska, po weryfikacji i stwierdzeniu, że pies znajduje się w schronisku, właściciel proszony jest o przyjazd celem weryfikacji.

(dowód: akta kontroli, str. 456–460, 798–799)

3. W Schronisku wyodrębniono pomieszczenie przeznaczone do wydawania zwierząt ze schroniska, zgodnie z §2 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 364–369, 381)

W 2012 r. Schronisko oddało do adopcji 131 zwierząt. W latach następnych liczba adopcji zwiększała się i wynosiła: 144 adopcje w 2013 r., 154 w 2014 r. i 166 w 2015 r.

Wskaźnik adopcji dla okresu 2014-2015, liczony jako stosunek liczby adopcji do sumy stanu z 1 stycznia 2014 r. i przyjęć w ww. okresie, wyniósł 26,6%, a liczony jako stosunek liczby adopcji do liczby przyjęć – 40,4%. Wystąpił wzrost wskaźników adopcji w 2015 r. w relacji do roku poprzedniego; stosunek liczby adopcji do sumy stanu początkowego i liczby przyjęć w danym roku wzrósł z 17,3% do 22,1%, a stosunek liczby adopcji do liczby przyjęć z 32,3% do 52,5%.

W badanych 50 umowach adopcyjnych (pn. „Zobowiązanie adopcyjne”) zawarte były m.in. postanowienia dotyczące zobowiązania się nowego właściciela do zapewnienia zwierzęciu dobrych warunków i opieki weterynaryjnej, umowy te nie zawierały postanowień o opłatach za dokonanie adopcji. Przedsiębiorca wyjaśnił, że: dokonanie adopcji nigdy nie było uzależnione od uiszczenia opłaty; do końca 2014 r. Schronisko pobierało dobrowolną opłatę w kwocie 15 zł, pokrywającą koszt czipa, ale nie był to warunek konieczny adopcji; cennik był wywieszony na tablicy informacyjnej; nie wszystkie osoby wniosły tę opłatę; od 2015 r. Schronisko nie pobiera żadnych opłat.

W badanej próbie wystąpił jeden przypadek adoptowania dwóch psów przez tę samą osobę, pozostałe psy były adoptowane przez różne osoby. Przed adopcją psy zostały oznakowane czipem, z wyjątkiem jednego psa w wieku około 3 miesięcy, o numerze ewidencyjnym nr 3204, w przypadku którego adoptujący podpisał zobowiązanie się do zaopatrzenia zwierzęcia w obrozę z adresem i numerem telefonu właściciela, względnie w identyfikator elektroniczny.

(dowód: akta kontroli, str. 166, 169–182, 468, 471, 644–658)

Wyniki 21 ankiet w sprawie oceny procesów adoptowania¹⁷ przedstawiały się następująco:

- nie wystąpiły problemy podczas adopcji (17 odpowiedzi); 3 osoby zwróciły uwagę na następujące problemy: niechęć do wydania psa; utrudniony kontakt telefoniczny oraz trudności z ustaleniem terminu przyjazdu i odbioru psa; utrudnianie adopcji wybranego psa poprzez odwołanie terminu jego odebrania;
- jeden respondent stwierdził, że na okoliczność adopcji nie sporządzono żadnych dokumentów, inni wymieniali przede wszystkim zobowiązania adopcyjne, umowy adopcyjne i karty ewidencyjne; żaden z respondentów nie wyszczególnił książeczki zdrowia psa;
- respondenci potwierdzili otrzymanie danych z czipa, którym zwierzę było oznakowane, dla 18 psów, a dla 7 psów nie otrzymali tych danych;
- respondenci potwierdzili wykonanie przez lekarza weterynarii badania 7 psów przed ich wydaniem, stwierdzili niewykonanie badania u 6 psów, a w 13 przypadkach nie wiedzieli, czy badanie było przeprowadzone;
- nie wymagało pomocy lekarza weterynarii 19 adoptowanych psów, a 8 psów wymagało udzielenia pomocy, np. odrobaczenia, leczenia grzybiczy uszu, wykonania zabiegów operacyjnych;
- żaden z respondentów nie zaprzeczył faktowi dokonania adopcji psa ze Schroniska.

(dowód: akta kontroli, str. 812–862)

4. Analiza dokumentacji 50 zwierząt, spośród 320 adoptowanych w 2014 i 2015 r., wykazała, że wszystkie były zaszczepione przeciwko wściekliznie, a wysterylizowanych albo wykastrowanych było 12 zwierząt.

¹⁷ W toku kontroli, do wybranych 50 osób, które zawarły z Przedsiębiorcą badane umowy adopcyjne, rozesłane zostały ankiety w sprawie oceny procesów adoptowania zwierząt. Odpowiedzi na pytania zadane w ankietach udzieliło 21 osób, które adoptowały 27 psów.

Przedsiębiorca wyjaśnił, że przyczyną przekazanie do adopcji niewykastrowanych psów było niepodjęcie przez gminy, które były ich właścicielami, obowiązku kastracji psów.

(dowód: akta kontroli, str. 169-182, 481—483)

5. W sprawie powrotów wcześniej adoptowanych zwierząt do Schroniska, Przedsiębiorca wyjaśnił, że występowały 2-3 takie przypadki rocznie; pies taki przyjmowany był pod nowym numerem ewidencyjnym a po odczytaniu numeru czipa był on umieszczany w karcie ewidencyjnej i powiadamiano właściciela psa; przyczynami powrotu wcześniej adoptowanych zwierząt był na ogół brak odpowiednich zabezpieczeń u nowych opiekunów.

(dowód: akta kontroli, str. 481—483)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli jako przykład dobrej praktyki wskazuje na:

- wprowadzenie w schronisku od połowy 2015 r. ankiet przedadopcyjnych, wypełnianych przez osoby adaptujące zwierzęta; ankiety te m.in. pozwalają ocenić warunki w jakich adoptowane zwierzę będzie przebywało;
- prowadzenie działalności informacyjnej, w tym wspólnie ze Strażą Miejską w Kutnie, na temat bezdomności zwierząt na terenie szkół i przedszkoli.

(dowód: akta kontroli, str. 183—190, 461—467)

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁸, wnosi o:

1. Rozpoznanie i eliminowanie przyczyn wysokiego odsetka padnięć zwierząt.
2. Rzetelne prowadzenie dokumentacji schroniska, w tym:
  - przestrzeganie § 6 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia, tj. zamieszczanie w wykazie imienia, nazwiska i adresu osoby przekazującej zwierzę do schroniska,
  - potwierdzanie każdego szczepienia przeciwko wściekliznie wklejeniem do karty ewidencyjnej naklejki ze szczepionki,
  - w zakresie utylizacji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

¹⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.

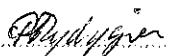
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 8.04. 2016 r.

Kontroler
Piotr Rydygier
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
Dyrektor
Przemysław Szewczyk

.....
podpis

